

אין לוקחין בהמה¹ במעשר שני –

One does not purchase a cow with [the money of] *Ma'aser Shaynee*

Overview

The *Ma'aser Sani* teaches that one does not buy a בהמה with the money of שני.² There is a dispute between רש"י and תוספות, why it is prohibited.

פירש בקונטרס³ חוץ לירושלים משום דכתיב (דברים יד) וצרת הכסף בידך -

outside מעות מעשר שני with בהמה explained that one is not permitted to buy a בהמה with שני⁴ רש"י explained that one is not permitted to buy a בהמה with שני⁵ because it is written, 'and you shall bundle the money in your hand - דהתורה⁶ הקפידה בכסף צורה -

For the תורה was particular that it should be with minted silver coins.

ועוד שמא תכחש בטורה הדרך⁷ -

And an additional reason why we do not buy בהמות with מע"ש is because we are concerned that perhaps the animal will become weakened with the toil of the trip. This concludes פרש"י.

פרש"י disagrees with תוספות:

ולא נהירא דהא דבעינן כסף צורה היינו דוקא דרך חילול⁸ כגון לקנות דבר שאינו אוכל -

And this is not correct, for this requirement of כסף צורה is only if the exchange is in the manner of redemption, for instance to buy something which is not edible with the מע"ש

¹ In our Gemara the text reads בהמה במעשר מעשר (instead of בהמה במעשר מעשר).

² One is obligated to tithe his (remaining) produce (after he separated ראשון מעשר on the first, second, fourth and fifth years of שמיטה, and eat that מעשר in ירושלים. If the מעשר is too unwieldy to take to ירושלים, one may redeem it and take the money up to ירושלים and buy with it food which is eaten in ירושלים. However one is not permitted to purchase animals with this money when he is still outside ירושלים.

³ בד"ה אין.

⁴ פ' ראה פסוק כה.

⁵ This line does not appear in our רש"י; it seems to be תוספות explanation of רש"י's first reason. See נחלת משה.

⁶ The word (הכסף) וצרת should be understood to (also) mean צורה (a picture), meaning minted silver coins. Therefore מע"ש can only be redeemed on כסף צורה (one can even redeem the original silver coins with other silver coins), but not on silver bars and certainly not with בהמות.

⁷ Let us assume the מע"ש money was one hundred זוז, with which he bought a בהמה worth one hundred זוז. However when he reaches ירושלים, the value of this בהמה will have diminished because of the wear and tear of the trip, so he will only have ninety זוז מע"ש value. We have not utilized the entire value of the מע"ש. [According to the first explanation the prohibition to purchase a בהמה with מע"ש would (seem to) be an איסור דאורייתא, however according to the second explanation it would only be a גזירה דרבנן.

⁸ חילול מקה. By חילול, we exchange the פירות (or מעות) מע"ש for something that is not edible (for instance when we are מחלל מע"ש the פירות מע"ש (which become מע"ש). However מקה is when we buy edible food (such as a בהמה) to eat it as מע"ש in ירושלים. See footnote # 9 and # 23.

שאז צריך לחזור ולמכור -

For then he will need to go back and sell this non-edible item and buy with it food in ירושלים; one is not permitted to do this -

אבל במקח להוליך בהמה ולאוכלה בירושלים שרי ולא בעינא כסף צורה⁹ -

However, when one is buying a cow with the intent of taking it and eating it in ירושלים, that is permitted and we do not require כסף צורה for this.

תוספות supports his view:

והכי נמי אמר בהגוזל קמא (בבא קמא דף צז, ב) מי שיש לו מעות בבבל שאינם יוצאין בירושלים¹⁰ -
And this is also what the גמרא states in קמא, 'one who has money (of מע"ש) in בבל, which does not circulate in ירושלים -

זבין בהמה בבבל וממטי לה בירושלים אלמא לא בעינן כסף צורה¹¹ -

He should buy a בהמה in בבל (with the מע"ש money), and bring it to ירושלים, it is evident from the גמרא that we do not require כסף צורה.

תוספות concedes that the difficulty with רש"י's second explanation is not that severe:

מיהו ללישנא דשמא תכחיש לא קשה כולי האי¹² -

However, according to the version that we are concerned שמא תכחיש, the difficulty with פרש"י from the גמרא in קמא, is not that severe -

דאיכא למימר דיותר טוב לקנות בהמה ולהעלותה לירושלים -

- ירושלים and take it up to ירושלים and take it up to ירושלים -
ואף על גב שמתכחשת מטורח הדרך מלהביא המעות של בבל שאינם יוצאים בירושלים¹³ -

Even though the value of the cow is diminished from the toils of the trip, this is preferable rather than to bring the מע"ש money from בבל which do not circulate in ירושלים. This alleviates somewhat the difficulty on the שמא תכחיש

אבל ללישנא דכסף צורה קשה טובא כדפרישית -

⁹ (כסף צורה) (except for other ירושלים). Once in ירושלים it may be used only to purchase edible items. However תוספות maintains that even outside ירושלים one may purchase with מע"ש edible items with the intent of eating them in ירושלים, however one may not exchange מע"ש with non-edible items even if he intends exchange them later for edible items. See footnote # 8.

¹⁰ The גמרא there actually states that one may exchange מע"ש that is in בבל with monies in בבל. The גמרא then establishes (for reasons mentioned there) that the money of בבל does not circulate in ירושלים. The גמרא therefore asks of what use it is, to be מע"ש for בבל money? The גמרא answered זבין בהמה וכו' as תוספות continues.

¹¹ This refutes both of רש"י's explanations. It is apparent that there is no requirement for כסף צורה, and we are also not concerned for שמא תכחיש for the גמרא advises us (לכתחילה) to buy an animal in בבל and bring it to ירושלים.

¹² We can assume that the reason of שמא תכחיש is a valid one and therefore 'generally' one should not purchase a בהמה to bring it to ירושלים; however there are exceptions.

¹³ This person who has only בבל money has two options; either to bring the בבל money to ירושלים, where it does not circulate (so even if he manages to buy some food with it, the money will be greatly discounted), or he can bring a cow, which while it may diminish somewhat in value, but it will diminish much less than the בבל money. Therefore we prefer that he do the 'lesser of two evils'.

However according to the version that one may not purchase a בהמה with מעות מע"ש is because of the requirement of כסף צורה; there is indeed a great difficulty, as I have explained!¹⁴

מע"ש offers his explanation why it is אסור to buy a בהמה with מע"ש:

לכך נראה לרבינו יצחק לפרש דהיינו טעמא דאין לוקחין בהמות כולי -

Therefore the ר"י prefers to explain that this is the reason why we do not buy מעות מע"ש, because of a -

גזירה שמא יגדל עדרים עדרים¹⁵ -

– מע"ש of בהמות that perhaps he will raise herds and herds גזירה

גזירה continues to explain the concern for making this:

והכי נמי אמרינן בפרק לולב הגזול (סוכה דף מ,ב) דקאמר התם -

And this is also what is said in פרק לולב הגזול, where the ברייתא there states -

מע"ש מע"ש שני מתחללין¹⁶ על בהמה חיה ועוף בין חיים בין שחוטין דברי רבי מאיר -

The money of מע"ש can be exchanged for a בהמה, a חיה, or an עוף whether they are alive or whether they are slaughtered, this is the opinion of ר"מ -

וחכמים אומרים על שחוטין מתחללין על חיה אין מתחללין -

But the חכמים say we can exchange the מע"ש for מע"ש, but we cannot exchange the מע"ש for live animals -

ומסיק מחלוקת בזכרים אבל בנקבות דברי הכל אין מתחללין על חיה שמא יגדל מהם עדרים¹⁷ -

And רבא concludes there, the dispute between ר"מ and חכמים is by male animals, however by female animals all agree (both ר"מ and חכמים) that we cannot exchange מע"ש on live animals, for perhaps he will raise herds from them -

ובזכרים פליגי אי גזרינן זכרים אטו נקבות אי לא דרבי מאיר לא גזר ורבנן גזרי -

And regarding male animals they argue whether we make a decree by the males on account of the females or not; where ר"מ is not גזיר, and the רבנן are גזיר

והכא דקאמר אין לוקחין¹⁸ גזירה זכרים אטו נקבות -

¹⁴ The גמרא in קמא states clearly that one may buy a בהמה and bring it to ירושלים, while according to פרש"י he would be transgressing an אסור דאורייתא of הכסף וצרת הכסף (see footnote # 7).

¹⁵ See footnote # 17.

¹⁶ See תוספות there על ד"ה that we are discussing a חילול outside ירושלים.

¹⁷ See ד"ה שמא רש"י who writes; שנה שנה ואכלת (דברים יד) שנה שנה ואכלת. We are concerned that he will not eat the animals but rather he will breed them to raise more cattle, and by doing this he will not fulfill the מצוה of eating the מע"ש in a timely manner.

¹⁸ Our ברייתא here does not distinguish between זכרים and נקבות. See 'Thinking it over' # 2.

And here in our גמרא where the states לוקחים that is because of a גזירה by זכרים, on account of the נקבות (like the חכמים there in סוכה).

asks: תוספות

ואם תאמר כיון דטעמא הוי משום גזירה -

And if you will say since the reason why is because of a גזירה that is because of a גזירה, but not that intrinsically one cannot be מחלל on בהמות, -

אמאי קאמר התם לשון מתחללין דמשמע אפילו דיעבד לא מהני¹⁹ -

So why does the ברייתא there in הגזול לולב use the expression מתחללין (they cannot be exchanged) which indicates that even בדיעבד it is not effective if one bought a בהמה with מעות מע"ש -

והא אמר בכל דוכתי דכל דבר שהוא דרבנן בדיעבד מהני ואם כן מחללין מיבעי ליה -

But it is stated everywhere that anything which is prohibited only מדרבנן, it is effective בדיעבד if one did it so, therefore it should have stated מחללין (one should not exchange), but not מתחללין (that the change is ineffective) -

דכוותיה אמרינן בפרק הזהב (בבא מציעא דף מה, ב) דקאמר התם²⁰ -

For we say something similar in גמרא there asks -

אלא²¹ מאי דרבנן אין מתחללין אין מחללין מיבעי ליה²² -

‘But what, it is a מחלוקת in a דרבנן, so why does it say אין מתחללין, it should have said אין מחללין’.

answers: תוספות

ויש לומר כיון דבההיא דלולב הגזול יש תקנה לעשות לומר יחזרו דמים למקומן כדקאמר הכא -

And one can say; since in that case of הגזול לולב (where he bought a בהמה with מעות מע"ש) we can do something to rectify the situation by saying, let the money return to its original place,²³ as the ברייתא states here -

¹⁹ indicates that the exchange is not effective; meaning that the קדושה of the מע"ש remains with the money and it is not transferred to the בהמה, which remains חולין.

²⁰ The גמרא there cites a dispute between ב"ה and ב"ש whether one can exchange מע"ש for כסף דינרי זהב. There are those who explain that this מחלוקת is מדאורייתא, and others who explain that it is (only) מדרבנן.

²¹ See the גמרא there; תוספות is not citing the גמרא there as it appears in our text. See הר"ש מדעסוי and רש"י.

²² This proves that אין מחללין means we are not permitted to make this exchange (but if it was made the exchange is effective בדיעבד), however אין מתחללין means that the exchange is not effective even if it was made, but by a דרבנן we cannot say that it is ineffective. In any event תוספות has a difficulty why here by a גזירה דרבנן, we do say אין מתחללין, that the exchange is not effective.

²³ The בהמה became מע"ש because the owner of the מע"ש money gave the money to the seller of the cow. Once we annul the sale and have the seller return the money to the buyer, the cow reverts back to the owner as חולין and the money retains its מע"ש status. [In the גמרא in פרק הזהב דינרי זהב did not become מע"ש through purchase (as with the בהמה), but rather through חילול, the owner of the מע"ש money transferred the קדושה of מע"ש from his כסף to his

משום הכי קאמר דאפילו דיעבד לא מהני -

Therefore the ברייתא there states that even דיעבד it is not effective -

דאי אמרינן מהני כך לי דיעבד²⁴ כמו שהיה עושה אותו בתחלה:

For if we will say it is effective so דיעבד is just as if he would do it לכתחילה since there is a simple way to annul the sale.

Summary

רש"י maintains that one cannot buy a בהמה with מעות מע"ש either because we require כסף צורה or because of תכחיש; while תוספות maintains that the restriction of כסף צורה is only for חילול on non-edible items, however it would be permitted to purchase a בהמה to eat it in ירושלים, if not for the גזירה of מהם. Purchasing a בהמה is a reversible act, therefore the בהמה is not מתחללת even בדיעבד.

Thinking it over

1. Why did not תוספות ask on רש"י from our גמרא, which states (on נו, א), 'במזיד תעלה, גמרא, which states (on נו, א), 'במזיד תעלה, which indicates that we do not require כסף צורה?²⁵

2. תוספות concludes that our ברייתא here maintains one cannot purchase a בהמה with מעות מע"ש regardless whether they are זכרים or נקבות.²⁶ How can our ברייתא coincide with the גמרא in קמא, which states²⁷ זבין בהמה בבבל וממטי לה בירושלים?²⁸

זהב. Since the חילול is effective (even though it is אסור מדרבנן), the חכמים did not wish to remove the מע"ש from קדושת מע"ש (see footnote # 8).]

²⁴ A דיעבד which can easily be reversed is considered לכתחילה, not בדיעבד. Here too since it is easy to reverse the process by returning the cow and the money to its original owner, it is as if nothing happened and the מע"ש remains with the money and not with the בהמה.

²⁵ See מהרש"א (הארוך).

²⁶ See footnote # 18.

²⁷ See (text by) footnote # 11.

²⁸ See נו, א תוס' ד"ה במזיד (בד"ה ומההיא) on מהרש"א.